

Povijest indijske crkve.

(Tomini kršćani, Siro-Malabarci, Siro-Malankarci).

Msgr. Dr. Kamilo Dočkal.

SUMMARIUM.

Evangelii lucem in India s. Thomas apostolus praedicasse dicitur, unde incolae Malabarenses »Christiani s. Thomae« gloriantur. Sicut Ethiopia ab Aegypto, sic India a Perside temporis decursu dependebat. Nestorii error, ex imperio Byzantino expulsus et in regno Persico diffusus, e Seleucia-Ctesiphonte, respective Bagdad in Indiam pervenit ibique sustinebatur. Metropolita Indiae a Catholico Chaldaeorum mittebatur. Sic Nestorianismus a saec. 4. usque ad saec. 16. religio Malabarensium erat.

Unio Patriarchae Chaldaeorum tempore Joannis Sullakae an. 1552. unionem quoque Nestorianorum Malabarensium secum ferebat. Anno 1599. unio formalis gentis Indicae cum Roma in celeberrima synodo in urbe Udiamparur decreta est. Nimiis rigor in abolendis »consuetudinibus Malabarensibus« ansam dedit magni schismatis, cujus Thomas Parambil auctor erat. Licet patres Carmelitae, qui post Jesuitas in Indiam missi sunt, multos ad unionem perduxerint, permulti tamen Thoma Parambil praecunte in errorem Monophysitarum seu Jacobitarum prolapsi sunt. Thomam Parambil Mellus et Antonius Thondematta exceperunt. Perturbationes usque ad novissima tempora perdurarunt, dum eis papa Leo XIII. et Pius XI. creando propriam Malabarensium ecclesiasticam provinciam finem imposuerunt. Modo Ernaculam metropolis, Changanacherry, Kottayam et Trichur dioeceses sunt. In dissertatione status hodiernus vitae religiosae, seminariorum necnon regularium describitur.

Praeter Syro-Malabarenses unitos existunt in India Syro-Malabarenses Nestoriani seu Mellussiani et Syro-Malabarenses Monophysitae seu Jacobitae qui et Syro-Malankarenses vocantur. Dum Mellus in Trichur residebat, »Catholicus« Malankarensium in Kottayam residet. Sub influxu Anglicanorum una pars Syro-Malankarensium »reformata« est et independens censetur, cui Mar Athanasius praest.

Ecclesia Romano-Catholica non solum Nestorianos sed etiam Jacobitas Malabarenses ad unionem perferre conatur, et non sine fructu. Unionem Nestorianorum procurant non solum Carmelitae et Franciscani,

sed et sacerdotes indigenae, in seminariis propriis bene instructi. Unionem Malankarensium procurant novissimo tempore celeberrimi episcopi Mar Ivanios, Mar Theophilos cum sacerdotibus ex Congregatione »De imitatione Christi«, et nuper etiam Mar Severios.

Nestorijevci imaju još jedan ogranak na istoku, a to su t. zv. »Tomini kršćani« u Indiji. Danas ih zovu Siro-Malabarci.

Malabar je zapadna obala Prednje Indije od Mangalora (južno od Goe) do rta Komorina, t. j. od 14 do 8 stepena sjeverne širine. Dubina kraja je primorje od morske obale do gorja Zapadni Ghati, odnosno Kardarum. Južna pola Malabara podijeljena je danas u dva kraljevstva, koja stoje pod pokroviteljstvom Engleske, kao i cijela prednja Indija. To su Cochín na sjeveru i Travancor na jugu. U ta dva kraljevstva stanuju Tomini kršćani. Prema službenom popisu od god. 1911. bilo je svih Tominih kršćana 728.304. Od toga ide na nesjedinjene raznih sekta 315.162, a na sjedinjene s Rimom 413.142, dok katolika latinskog obreda ima 270.000, a Hindusa, Muslimana i drugih preko 3 milijuna. Statistika Istočne kongregacije računala je god. 1932. već 390.000 katolika latinskog obreda.

»Tomini kršćani« na Malabaru zovu se sami Nazareni Mapila. Nazareni znači isto što i kršćani. Mapila je kratica dviju malajskih riječi: Maha (velik) i Pila (sin), tako da Mapila znači »veliki sin«, koju oznaku nose kraljevski prinčevi. Ovaj naslov dobio je u 9. st. Mar Thomas Cana od indijskog kralja Perumala, pa je malabarskim kršćanima ostao do danas. Sjedinjeni nestorijevski Tomini kršćani zovu se u svom jeziku Pazeakutturar, a nesjedinjeni Pulhenkutturar.

Svi malabarski kršćani, bili sjedinjeni bili nesjedinjeni, pripadaju indijskoj rasi, kao i ostalo pučanstvo Prednje Indije. Nisu dakle Semiti kao ostali Nestorijevci. Pučanstvo Prednje Indije čine Indijanci ili Hindus, koji se dijele u dvije grupe: jedni govore sanskritski jezik, a drugi dravidski. Po vjeri je pučanstvo Prednje Indije u glavnom bramansko, dok je pučanstvo Stražnje Indije budističko. Na otocima indijskog Arhipelaga stanuju Malajci, koji su u većini Muslimani.

Malabarci su dakle Indo-Evropci dravidskog roda. Govore jezikom, koji sami zovu »malayālam«, koji se više ili manje razvio iz sanskrita, kao i jezik »telugu«, »tamil« i kanarski jezik.¹

1. Tomini kršćani.

Prema staroj predaji, koja doduše nije potpuno zajamčena, ali siže u davnu drevnost, propovijedao je sveto evanđelje u Indiji

¹ Sr. »Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientales«. S. Congr. Orient. Roma. 1932. Str. 247.

sv. apostol Toma.² Predaja veli, da je sv. Toma umro mučeničkom smrću u mjestu Mylapore (Meilapore) San Thome kod Madrasa, gdje se do danas pokazuje njegov grob.^{3a} Stalno je, da je početkom 4. stoljeća postojala kršćanska crkva u Indiji, i to u Malabarskom primorju i na Maledivskom otočju. Indijski su kršćani bili tada pravovjerni. Na prvom ekumenskom saboru u Niceji god. 325. spominje se biskup Ivan, koji je imao vlast nad Perzijom i nad Indijom.^{3b}

Od 5. stoljeća dalje dolaze indijski kršćani pod upliv crkve u Perziji. Radi povoljnih atmosferskih prilika od uvijek je bila jaka trgovina između Perzije (a onda i Babilonije) te južne Indije. Stopama trgovine pošli su i kršćanski vjerovjesnici. Perzijska je crkva u početku bila pravovjerna, nu kad su Nestorijevci, osuđeni na 3. ekumenskom saboru u Efezu god. 341., bili prognani iz istočnorimskog carstva, prebjegoše u Perziju, gdje su bili lijepo primljeni. Dok su dosada perzijski kraljevi ratujući s istočno-rimskim carevima progonili kršćane, koje su smatrali političkim saveznicima Bizanta, odsada su štitili Nestorijevce, prognane iz bizantskog carstva.

Kad su Arapi god. 651. osvojili Perziju, naslijedili su njihovu sklonost prema Nestorijancima, pa su se njima služili za dizanje kulture. Pripovijeda se, da je sam Muhamed bio u prijateljstvu s jednim nestorijevskim monahom, od kojega je naučio poznavati kršćanstvo. Nestorijevci su bili pisari, liječnici i visoki činovnici na dvoru kalifa u Bagdadu, kako smo to izložili u povijesti perzijske crkve.

² Ovu je predaju zabilježio jakobitski Siro-Malabarski svećenik Matej početkom 18. stoljeća ovako: — God. 52. dođe sv. Toma, apostol Gospodnji, u Indiju, te dopre do mjesta Mylopore. Ovdje je mnogima propovijedao evanđelje i pokrstio mnoge. Odande ode u Malabar, te dođe do mjesta Moljokar. I tu pokrsti mnoge i ostavi dva svećenika. Odavde ode u Kutkajel, gdje sazda crkvu, što učini u Irapelu, Gukamaglamu, Nerni i Tirubokutu. Iza toga vrati se u Mylopore, gdje je umro mučeničkom smrću, proboden kopljem. Poslije njegove smrti osta Indija bez propovijednika i duhovnog vođe izuzev ona dva svećenika u Malabaru. Prošle su 92 godine, što je Indija s Malabarom bila bez biskupa i bez svećenika, nu zato nije iščezlo kršćanstvo. Kršćansku vjeru zadržali su i sačuvali sami vjernici, koji se nazivahu »Kršćani sv. Tome«. Sr. N. Land: »Anecdota Syriaca«, Lugduni Patavorum, 1862. Tom. I. St. 123.

^{3a} Sr. R. Janin: »Les Églises orientales et Rites orientaux«. III. Ed. Paris, 1935. St. 523.

^{3b} Sr. Fil. Labbe S. J.: »Sacrosancta concilia«. Venetiis. 1728. Lib. II. C. 27. Col. 235. Prema sinodalnim spisima potpisao se Ivan »Magnae Indiae et Persidis episcopus«. — Sr. »Patrum« nicaeanorum nomina«. Lipsiae 1898. P. LXII.

U tako povoljnom položaju mogli su Nestorijevci razviti svoju snagu ne samo u Perziji samoj, nego i izvan granica. Njihova ekspanzivna snaga zahvatila je prije svega susjednu Indiju, a onda Kinu sve do Bajkalskog jezera.⁴ Ne da se točno reći, kada su Nestorijevci prodrli u Indiju i kad su tamošnje pravovjerne Tomine kršćane pripojili svojoj heretičkoj crkvi. Vjerojatno su nestorijevski patrijari slali u Indiju svoje ljude za biskupe, tako da je indijski metropolit bio ovisan od patrijara u Seleuciji-Ktezifonu, a onda u Bagdadu.⁵

Tako postadoše »Tomini kršćani« Nestorijevci, pošto su hierarhički zavisili od Perzije, gdje je Nestorijevstvo bilo u moći i cvatu. Kad je u 6. stoljeću Cosmas Indicopleustes pohodio Indiju, našao je ondje brojne crkvene općine pod jednim biskupom, koji je bio ređen u Perziji.⁶

*

⁴ Indija se u popisu kaldejskih provincija nalazi na 15. mjestu. Tako ju Matej ibn Amri, pisac 14. stoljeća navodi iza provincije Kine. Sr. H. Gismondi S. J.: »Maris, Amri et Slibae de patriarchis Nestorianorum«. Roma, 1896. St. 126. Nema sumnje, da je nestorijevski katolikos iz Seleucije-Ktezifona protegnuo svoju vlast prije na Indiju, nego na Kinu.

⁵ Povjesničari Malabarske crkve drže, da je »Catholicus Orientis«, t. j. biskup Seleucije-Ktezifona oko god. 345. poslao u Indiju biskupa Josipa i od onda je neprestano slao onamo biskupe. Dogodilo se to ovako: Kad je jeruzalemski trgovac Toma bio na svom putu u Indiji i na Malabaru, našao je ondje kršćane, koji nisu imali svojih svećenika. Oni su zaklinjali, neka im u katolikosa Istoka isprosi biskupa i svećenika. Toma izvijesti katolikosa u Seleuciji-Ktezifonu o svemu, i taj najpripravnije pošalje onamo Josipa, nadbiskupa iz Edesse, sa svećenicima i dakonima, kojima se pridruži više kršćanskih obitelji iz Perzije i Jeruzalema. Kad su ovi došli u Malabar, vrlo se obradovaše tamošnji kršćani. Prema njihovu savjetu zamoliše došljaci malabarskog kralja, da im dopusti ostati u zemlji i sagraditi si kuće i crkvu. On im dade kraj Kuromaklur. Tu si kršćani sagradiše prekrasnu crkvu. Na spomen toga uklesashe kršćani cio događaj u mjedene ploče, koje se još u 18. stoljeću čuvahu u arhivu doseljenika, pa se možda i danas ondje nalaze. Tako o tom izvješćuje jakobitski svećenik Matej. Sr. N. Land, op. cit. Tom. 1. St. 125 ss. — Čuveni historičar Arhimandrit Samuel Giamil, prokurator kaldejskog babilonskog patrijara u Rimu, drži gornje navode istinitima, pa stavlja dolazak metropolita Josipa u Indiju u god. 345. Sr. »Synopsis historiae ecclesiae Syro-Chaldaeo-Malabarensium«. Bessarione, Roma, 1903. Vol. IV. St. 262.

⁶ Cosmas Indicopleustes izvješćuje ovako: »In Taprobana insula ad interiorem Indiam, ubi Indicum pelagus exstat, ecclesia christianorum habetur, ubi clerici et fideles reperiuntur; similiter in Male, ut vocant, ubi gignitur piper; in Calliana vero (sic nuncupant) episcopus est, in Perside ordinari solitus. Similiter in insula, quae Dioscoridis vocatur, in eodem mari sita, clerici reperiuntur ex Perside, ubi ordinantur eodem transmissi.« Sr. »Topographia Christiana«. Lib. 3, St. 449. s. u »Bibl. veterum patrum«. Venetiis 1776. To. 11. — Perzijska pokrajina na istočnoj obali perzijskog

Iz starije povijesti indijske crkve nije ništa poznato.⁷ Zna se, da je početkom 9. stoljeća neki Sirac po imenu *Mar Thomas Canna* emigrirao s malom kolonijom sunarodnjaka u Indiju, te da je u kralja Šeruman Perumala dobio neku nezavisnost za svoju koloniju i grad Kranganor, gdje je osnovao nezavisnu kneževinu. Thomas Canna je dakle Tomine kršćane organizirao i na političkoj podlozi. Kršćani su stekli neki povlašteni položaj, sličan malabarskom plemstvu Naira. Indijski knezovi su ih rado upotrebljavali za vojnu službu.⁸

Povijest nestorijevskih Tominih kršćana od 9. stoljeća dalje do 16. vrlo je manjkava. Jakobitski svećenik Matej u svojoj povijesti Malabarske crkve napominje, da su god. 823. došli u Indiju *Mar Sapore* i *Mar Peroses*, a s njima i odličan muž *Sabar-Jesus*. Oni su došli u grad Kulam kralju Sakirbirti moleći da im dade zemlje. Kralj im je dao zemlje, koliko su htjeli. Oni si u kulamskom kraju sagradiše grad i crkvu. Poslije toga da su češće dolazili biskupi i metropoliti u Indiju iz Babilonije, poslani od kato-

zaljeva (Fars) imala je u 5. st. jednu metropolu u Rewardaširu. Kršćana je bilo na otoku Socotora. Ti su od 6. do 17. st. primali biskupe od nestorijevskog katolikosa. I na Quilonu bio je nestorijevski biskup. Sr. »*Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale*«. Roma 1932. Str. 247.

⁷ Msgr. Samuel Giamil veli, da se u vremenu od 4. stoljeća do god. 800. nije sačuvalo ni jedno ime Syro-Orientalnih biskupa, koji su ravnali kršćanskom crkvom u Indiji, premda je stalno, da su kroz cijelo to vrijeme indijski kršćani dobivali svoj kler iz Perzije. Sr. Samuel Giamil, op. cit. St. 263. On se poziva i na izvode uglednog starijeg autora *Le Quiena*, koji veli: »*Episcopi et clerici ante medium saeculi VI. in India existebant et a metropolita Persidis vel Seleucensi Chaldaeorum Catholico ordinabantur mittebanturque*«. »*Oriens christianus*«. Paris, 1740. II. Col. 1273. — God. 1547. našao se u Meilapori jedan križ s natpisom u starom perzijskom jeziku pisan slovima zvanim »pehlvi«, koji po tim znakovima mora poticati iz 6. stolj. Valjda ga amo donesoše perzijski kršćani. Sr. »*Statistica con cenni storici*...«, op. cit. Str. 247. s.

⁸ O tom *Mar Tomi* neki krivo sude, da je bio trgovac, iz Armenije i da je bio oženjen. Msgr. Samuel Giamil ubraja ove navode u priče. Op. cit. St. 365 ss. Tvrdi, da je *Mar Thomas Canna* bio Kaldejac (*Syrus* ili *Surianus Orientalis*), da je bio biskup, poslan iz Babilonije oko god. 800. od nestorijevskog patrijara *Timoteja I.* (780.—823.), i naravski neoženjen. S *Mar Tomom* bijahu kao vjerovjesnici za istok poslani i *Mar Yaballaha* i *Mar Kardago*, te oko 15 monaha. *Mar Yaballaha* posta metropolit *Ghemalita*, a *Mar Kardago* metropolit *Dilamita*, dok je *Mar Thomas Canna* došao u Indiju, gdje je postao biskupom. Tako izvješćuje nestorijevski pisac 9. stoljeća *Toma* iz *Marga* u svom djelu »*Historia monastica*« Lib. V. Cap. 7. Sr. P. Bedjan: »*Liber superiorum seu historia monastica auctore Thoma, episcopo Margensi*«. Paris, 1901.

likosa Orijenta.⁹ S tim se izvještajem slažu i katolički historičari Malabarske crkve: J. S. Assemani, Fac. Raulin i Le Quien; jedino što postavljaju godinu dolaska u razno doba. Le Quien kaže, da su ova dvojica došla iz Babilonije oko god. 880, dok Jos. Assemani¹⁰ stavlja dolazak ove dvojice u god. 922, a s njim se slaže i Fac. Raulin.¹¹ Mar Saporese se kod Le Quiena zove Mar Xabro ili Sabra, a Mar Perozes Mar Prodh.¹² Sigurno je, da je štovanje ove dvojice u malabarskoj liturgiji postojalo do 16. stoljeća, jer je sinod u Diamperu odredio, da se crkve posvećene Mar Saporu i Mar Perosu u Kulamu i drugdje imadu odsad zvati crkve svih svetih i da se na taj dan ima svetkovati spomen i ove dvojice.

Poslije smrti Mar Sabora i Mar Peroza poslaše Malabarci po svojem običaju opet poslanike u Bagdad katolikosu Istoka, da im pošalje biskupe. Taj im posla metropolita Mar Ivana II., kome podložni dva sufragana Mar Duu, koji je bio na čelu kršćanima na otoku Sokotra (Socotora), te Mar Tomu, koji je bio biskup Masine ili Kine ili Kitaja.¹³ Samuel Giamil stavlja dolazak ovih u Indiju u god. 1129.

Iza Ivana II. postao je metropolitom Tominih kršćana Mar Ivan III. Ovaj je pokušao, da steče crkvenu samostalnost svoje crkve, pa je za pape Kaliksta II. (1119.—1124.) osobno došao u Carigrad, gdje su tada bili poslanici papini, te je s njima pošao u Rim, da svoj naum izvede. Pred papom i kardinalima ispriča, da stoluje u Indiji, gdje se nalazi i štuje sv. tijelo apostola Tome. Uspjeh nije poznat. Svakako sjedinjenje nije provedeno. Od god. 1230. do 1490. ne spominju dosadnji povjesni spomenici ni jedno ime crkvenog poglavice Malabarskih Tominih kršćana.

*

God. 1490. poslaše nestorijevski Malabarci 3 poslanika Mar Simonu III., katolikosu Orijenta, moleći po običaju biskupe. Jedan od poslanika umre na putu, a druga dvojica dodoše Mar Simeonu u Gazartu (Džezireh), koji obojicu poslanika zaredi za svećenike, a drugu dvojicu monaha iz samostana sv. Eugenija za biskupe. Jedan primi ime Ivan, a drugi Toma. Biskupi i svećenici vratiše se u Indiju, gdje ih po običaju dočekaše s križem, kadom i svijećama

⁹ Sr. N. Land: »Anecdota Syriaca«, Lugduni Patavorum, 1862, Tom. I. St. 123 ss. I »Bessarione«, Roma, 1902. III. St. 213.

¹⁰ Jos. S. Assemani: »Bibliotheca orientalis«. Roma, 1719—1728. Tom. 3. P. 2. St. 442.

¹¹ Fac. Raulin: »Historia ecclesiae Malabaricae«. Roma, 1745. St. 432—435. On veli: »Nec praetermittendum est, quod paucis a fundatione Coulani annis (i. e. post 100 fere annos seu anno 922) advenerint duo e Babylonia Chaldaei episcopi Saporese et Perozes, qui amplissimam obtinuerunt aedificandarum ecclesiarum in iis regionibus facultatem, provenitibus etiam ad hoc non exiguis attributis... Ea de causa fortasse factum est, quod duos illos Chaldaeos inter Sanctos reposerint.«

¹² Le Quien: »Oriens christianus«, Paris, 1740. II. St. 1275.

¹³ Le Quien, op. cit. 1275—6. Fac. Raulin, op. cit. St. 435.

te knjigom sv. evanđelja, pa ih uz pjevanje psalama i himana uve-
doše u crkvu. Mar I van IV. osta u Indiji dok se Mar Toma god.
1492. vrati u Mezopotamiju s darovima i prinosima indijskih kršćana.
Mar Toma osta na patrijarškom dvoru do god. 1503.

God. 1502. umre patrijar Mar Simeon III., a naslijedi ga Mar
Ilija IV. Taj zaredi god. 1503. na molbu Mar Tome tri monaha iz
samostana sv. Eugenija za biskupe: Rabbana Davida, koji uze ime
Mar Jaballaha, Georgija, koji uze ime Mar Denha i Massudu, koji
uze ime Mar Jakob. Svu ovu trojicu s Mar Tomom pošalje patrijar
u Indiju, da utvrde tamošnje nestorijevske kršćane. Biskupi izvršiše
nalog, te nadoše na životu Mar Ivana IV. Njega naslijedi u časti
indijskog metropolita Mar Jaballaha. God. 1504. upraviše Mar
Jaballaha, Toma, Jakob i Denha opširnu poslanicu svomu patrijaru
u Mezopotamiji, koja sadržava zanimljiv odlomak povijesti mala-
barske crkve.

Prema njihovu izvještaju živi u Indiji oko 30.000 kršćanskih obitelji,
koji ispovijedaju istu vjeru, kao i perzijski patrijar. Kršćani su imućni
ljudi, blagi i miroljubivi. Indija imade više pokrajina. Oni rade u pokrajini,
koja se zovu Malabar. Ta pokrajina ima oko 20 gradova, od kojih su naj-
važniji »Carangol, Palor i Colom«. Drugi ne zaostaju mnogo za ovima.
Svuda stanuju kršćani i posvud su sagrađene crkve. U blizini Malabara je
velik i bogat grad Kalkuta, gdje stanuju nevjernici. U drugoj jednoj
pokrajini Silan, koja je od napomenute udaljena »25 dana hoda«, je grad
Meilapor, u kojem je grob sv. Tome apostola. I tu su kršćani, koji baš
popravljaju crkvu sv. Tome. Iza toga opisuju pomenuti nestorijeovski bi-
skupi, kako su nedavno u Indiju i to u Kalkutu doplovili kršćani iz dalekog
zapada (misle na dolazak Vasca di Game u Kalkutu god. 1498.). Zovu ih
»braća naša Franci«. Plovidba morem trajala je jednu godinu dana. Za-
ustaviše se najprije u zemlji Kuš, t. j. Etiopiji. Nakupovavši bibera i druge
robe otploviše, pa upoznavši put dodoše opet sa šest velikih lađa. Sad
im je put trajao samo pol godine, jer su vrlo sposobni u plovidbi. Fanatični
muslimani započehše s došljacima rat, ali ih ovi svladaše, a onda se otpu-
tiše u Malabar, gdje su bili lijepo primljeni i od tamošnjeg kralja i od
kršćana. Pisci poslanice dodoše k evropskim došljacima u grad Cananor
(Krangonor), kod kojih ostadoše 2 mjeseca i pol. Tu upoznaše i zavoliše
zapadne kršćane i služiše pred njima sv. liturgiju. »Franci iz pokrajine
Portugala« imadu sa sobom svećenike, koji služe sv. misu svaki dan.
Uopće indijski se biskupi ne mogu nahvaliti »Franaka«, od kojih su dobili
bogatih darova, krasnih odijela i 20 drama zlata.¹⁴

Poslanica nije zastigla u životu Mar Iliju, koji je međutim
umro i bio pokopan u crkvi Mešenta u Mossulu. Naslijedio ga je

¹⁴ Tu je poslanicu s poviješću Mar Jaballaha, Tome, Jakoba i Denhe,
»Istočnih Siraca ili Kaldejaca iz Indije« donesao Msgr Samuel Giamil u
»Documenta relationum inter S. Sedem apostolicam et Assyriorum Ori-
entalium seu Chaldaeorum ecclesiam tum jam edita tum majori ex parte
nunc primum ex archivio vaticano prolata notisque historicis illustrata«.
Appendix II. Cap. 3. »Bessarione«, Roma, 1903. Vol. 4. St. 403—407. Time
nismo iscrpili cio sadržaj poslanice, da previše ne oduljimo.

patrijar Mar Simon IV.¹⁵ Od god. 1540. do 1555. djelovahu u Malabaru dva biskupa pod imenom Mar Josip i Mar Junab.^{16a}

★

Godinom 1552. primakli smo se vremenu, kad se kaldejska crkva obratila na Sv. Stolicu, da dobije patrijara i kad je papa Julije III. (1500.—1555.) potvrdio Ivana Sullaku za katoličkog babilonskog patrijara. Papa Julije prizna Sullaki jurisdikciju i nad Indijom. U to vrijeme bi se i nestorijevski Malabarci prirodnom razvojem stvari sjedinili s Rimom, da nisu Portugalci svojim nerazumijevanjem prirodni razvoj spriječili. God. 1555. pošalje patrijar Ebed-Jesu, nasljednik sjedinjenog babilonskog patrijara Ivana Sullake, u Indiju Mar Josipa, brata Ivana Sullake, koga im je zaređio za metropolitu. Međutim Portugalci su ga uhvatili i odveli u Portugal. Ne mogući dočekati povratak svog metropolita iz Evrope, zamoliše Malabarci patrijara Ebed-Jesu, da im pošalje drugog metropolita. Ovaj im zaređi i posla Mar Abrahama. Papa Pijo IV. prizna Mar Josipa i Mar Abrahama, ali im po želji Portugalaca ograniči vlast na mjestu »in quibus praesules a Romano Pontifice non instituntur«.^{16b}

Dok nije bila riješena sudbina Mar Josipa, upravljao je indijskom crkvom Mar Ilija Abib, zvan Hormes, metropolit iz Niniva, koji je došao u Indiju s Mar Ambrozijem Tezejem, biskupom arijenkim i dominikancem o. Antonijem. Svi su ovi bili sjedinjeni s Rimom. Mar Ambrozije Tezej i o. Antonije bili su pratioci Ivana Sullake u Rim.

Međutim je Mar Josip bio u izgnaništvu. Na putu u Evropu u Masambichu napisao »Pontificale Chaldaeorum«. U Portugalu bude preslušan od papinskog legata kardinala Henrika. Na njegovu želju pusti portugalska kraljica Mar Josipa natrag u Indiju. Došavši u Malabar dovrši god. 1557. djelo »Epitome Canonum synodicorum«, što ga je napisao Ebed-Jesu, metropolit iz Nizibisa († 1318.). Iste godine sastavi na otoku Salsate djelo »Officium a Monachis tyronibus in suis cellulis recitandum« (koje se u rukopisu čuva u vatikanskom arhivu). Brzo iza toga bude učeni i revni biskup varkom namamljen u Cochim, ondje od vojnika uhvaćen, odveden u Portugal, a odande u Rim, gdje je umro god. 1567.¹⁷

¹⁵ S kronografijom i denominacijom pomenutog ovog dokumenta ne slaže se kronografija i denominacija nestorijevskih patrijara, kako ju prema Eug. Tisserantu u »Dictionaire de theologie catholique« Tom. XI. St. 261—263. navodi Martin Jugie u svom djelu: »Theologia dogmatica christianorum orientalium« V. 1936. St. 72. Prema njima stoluju patrijari od Simona II. do Simona IV. (1497.) u Mossulu, Simon V. i Ilija V. (1497.—1503.) u Džezirehu, a patrijari od Simona VI. (1504.—1538.) do Ilije XIII. Isoyaba († 1804.) u Rabban Hormizdi.

^{16a} Sr. Fac. Raulin, op. cit. St. 437 s.

^{16b} Sr. »Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale«. Roma 1932. St. 248.

¹⁷ J. S. Assemani: »Bibliotheca orientalis« Roma. 1719—1728. Tom. 3. P. 2. Str. 447 ss.

Čuvši za asportaciju Mar Josipa u Evropu pošalje nestorijevski patrijar Simeon, takmac sjedinjenog patrijara Ebed - Jesu-a u Indiju nestorijevskog biskupa Mar Simeona, koji se usadi u gradu Karturti. Međutim Portugalci nastojanjem Franjevacu otpremiše ovog nestorijevskog biskupa u Rim, a onda u Lisabon, gdje je bio zatočen u samostanu oo. Franjevacu sve do svoje smrti god. 1599.

Početkom godine 1565. vrati se Mar Ilija Abib, biskup iz Nizibisa, natrag u Asiriju. Da ne ostane indijska crkva bez pastira, izmoliše Malabarci od sjedinjenog patrijara Ebed - Jesu-a IV. (1555. do 1571.), da im zaredi i pošalje drugog metropolita. Taj im pošalje vrlog čovjeka Mar Abrahama.¹⁸

Videći, da Portugalci ne će, da u Indiju dolaze biskupi, poslani iz Kaldeje, dođe Mar Abraham u Malabar preobučen, pa je neko vrijeme vršio svoju pastirsku službu potajno. Poslije smrti Mar Josipa u Rimu i poslije asportacije Mar Simeona sam je ravnao malabarskom crkvom sve do god. 1597. Budući da je imao sa strane Portugalaca i nekih katoličkih biskupa neprilika, zauzeo se za njega sam papa Grgur XIII. (1572.—1585.). Papa je pisao Henriku, kralju portugalskom, te katoličkom nadbiskupu u Goi, gdje im preporučuje Mar Abrahama, asiro-kaldejskog metropolita u Angamali, da ga pozovu na provincijalnu sinodu u Goi i da što ljepše s njime postupaju. Pisao je i samomu Abrahamu, hvaleći ga radi njegove odanosti apostolskoj Stolici i radi njegove katoličke vjere. Poziva ga, da s indijskim biskupima pribiva sinodi u Goi, jer kojoj bi drugoj sinodi mogao prisustvovati, kad sam ne može da sazove provincijalnu sinodu, jer dosada nema sufragana. Neka se ne boji zla postupka sa strane drugih biskupa, jer im je pisano, da imadu s njime postupati ljubazno i s čašću.¹⁹

Skrhan slabošću preda Mar Abraham god. 1597. upravu svoje crkve arhidakonu Georgiju, te umre u Angamali.

Time smo se primakli jednoj obratnoj točki u povijesti malabarske crkve Tominih kršćana, naime do formalnog sjedinjenja na sinodi u Damporu god. 1599. To su sjedinjenje proveli portugalski biskupi, koji su u 16. stoljeću kolonizirali prednju Indiju.

¹⁸ Mar Abrahama smatrali su savremeni katolički biskupi Indije i Portugalci Nestorijevcem; zato su mu činili neprilike. Slično su o njemu mislili i povjesničari Al. Assemani i Fac. Raulin. Nu posve krivo, kako ćemo odmah vidjeti iz papinskih pisama. Mar Abraham nesamo da nije Nestorijevac, nego je obratno bio protivnik Nestorijevaca. Sam papa Grgur XIII. upravio je 5. III. 1580. poslanicu »Clero et populo christianorum s. Thomae in Provincia Angomalensi«, u kojoj zaklinje svećenstvo i puk da se čuva nekog skizmatičkog biskupa Simeona, a da bude vjeran i poslušan svom nadbiskupu Abrahamu i Georgiju, biskupu palurskom. Sr. Sam. Giamil, op. cit. »Bessarione« 1903. Vol. 5. Str. 76 s.

¹⁹ Sr. Sam. Giamil: »Documenta relationum inter S. Sedem Apost. et Assyriorum orientalium seu Chaldaeorum ecclesiam«. Appendix II. Cap. III. »Bessarione«. Roma, 1903. Vol. 4. St. 408—413. Tu su otisnuta sva tri lista pape Grgura XIII. iz A. Theiner: »Annales eccl.« ad an. 1578.